

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum in Deo sit scientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

qua componit & diuidit, & in hac etiam non est falsum, vt patet per Augu. in li. de Vera religio. qui sic dicit, Nec quisquam intelligit falsa. ergo falsitas nõ est in intellectu.

¶ 2 Præt. Aug. dicit in lib. 83. Quæstionũ, quæst. 3 1: omnis qui fallitur id in quo fallitur non intelligit. ergo intellectus semper est verus. ergo in intellectu non potest esse falsitas.

¶ 3 Item Algazel dicit, Aut intelligimus aliquid sicut est, aut non intelligimus: sed quicumque intelligit rē sicut est, vere intelligit. ergo intellectus semper est verus. ergo non est in eo falsitas.

SED CONTRA, est quod Philos. dicit in 3. de Anima, quod ubi est cõpositio intellectum, ibi iam verũ & falsum est. ergo falsitas inuenitur in intellectu.

RESPON. Dicendum, quod nomen intellectus sumitur ex hoc quod intima rei cognoscit, est enim intelligere quasi intus legere: sensus enim & imaginatio sola exteriora accidentia cognoscunt, solus autem intellectus ad essentiam rei pertingit: sed vterius intellectus ex essentijs rerum comprehensio diuersimode negotiatur ratiocinando & inquirendo nomen. ergo intellectus dupliciter accipi potest. Vno modo secundum quod se habet ad hoc tantum, a quo primo nomen impositum fuit, & sic dicimus proprie intelligere cū apprehēdimus quidditatem rerum, vel cum intelligimus illa, quæ statim nota sunt intellectui, notis rerũ quidditatibus, sicut sunt prima principia, quæ cognoscimus cum terminos cognoscimus: vnde & intellectus habitus principiorum dicitur: quidditas autem rei est proprie obiectum intellectus: vnde sicut sensus sensibilium priorũ semper est verus, ita & intellectus in cognoscendo quod quid est, vt dicitur in 3. de Anima. Sed ratiõ per accidens potest ibi falsitas accidere, in quantum videlicet intellectus falso componit & diuidit, quod contingit dupliciter: vel in quantum definitionẽ vnus attribuit alteri, vt si animal rationale mortale conciperet quasi definitionem asini: vel in quantum coniungit partes definitionis adinuicem, quæ coniungi non possunt, vt si conciperet quasi definitionẽ asini animal irrationale immortale: hæc enim est falsitas, aliquod animal irrationale est immortale. & sic patet quod definitio non potest esse falsa, nisi in quantum implicat affirmationem falsam, hæc autẽ duplex modus tangitur in 5. Metaph. Similiter nec in primis principijs villo modo decipitur: vnde patet quod si intellectus accipitur secundam illam actionem a qua nomen intellectus imponitur, non est in intellectu falsitas. Alio modo potest accipi intellectus communiter, secundum quod ad omnes operationes se extendit, & sic comprehendit opinionem & ratiocinationem, & sic in intellectu est falsitas, numquam tamen si recte fiat resolutio in prima principia. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

¶ 4 Præt. Nullum nomen potest dici de Deo, quod non significat totã perfectionem ipsius: quia non significat totam, nihil ipsius significat, cum in Deo non inueniatur pars, & sic ei attribui non potest: sed nomen scientiæ alia perfectio ostenditur in ipso quam nomine essentia.

¶ 2 Sed cõtra, Perfectio est nomen rei: sed ostenditur vna res in Deo est essentia & scientia. ergo eadem perfectio ostenditur nomine essentia & scientia.

¶ 3 Præt. Nullum nomen potest dici de Deo, quod non significat totã perfectionem ipsius: quia non significat totam, nihil ipsius significat, cum in Deo non inueniatur pars, & sic ei attribui non potest: sed nomen scientiæ non repræsentat totam perfectionem diuinam, quia Deus est supra comprehensionem, quod nominatur, vt dicitur in lib. de Causis. ergo scientia Deo attribui non potest.

¶ 4 Præt. Scientia est habitus conclusionis, intellectus vero habitus principiorum, vt patet per Philosophum in 6. Ethic. Sed Deus non cognoscit aliquod modum conclusionis, quia sic descendere videretur in conclusiones eius intellectus, quod eadem ab Angelis Diony. remouet 7. cap. de Diuinis nominibus. ergo scientia non est in Deo.

¶ 5 Præt. Omne quod scitur, scitur per aliquod magis notum: sed Deo non est aliquid magis & minus notum. ergo in Deo scientia esse non potest.

¶ 6 Præt. Algazel dicit, quod scientia est singularis scibilis in intellectu scientis: sed singularis in Deo remouetur, tum quia importat receptionem tum quia importat compositionem. ergo Deo scientia attribui non potest.

¶ 7 Præt. Nihil quod sonat imperfectionem Deo potest attribui, sed scientia sonat imperfectionem quia significatur vt habitus vel actus primus & cõsiderare vt secundus, vt dicitur in 1. de Anima. Ad id autẽ primus est imperfectus respectu secundum quod sit in potentia respectu eiusdem quod scientia non potest in Deo nõ potest. Sed dicebatur quod in Deo non est scientia, nisi in actu.

¶ 8 Sed contra, Scientia Dei est causa rerum & scientia si Deo attribuitur, ab æterno in Deo facta si igitur scientia in Deo non fuit nisi in actu, ab æterno res produxit, quod est falsum.

¶ 9 Præt. In quocumque inuenitur aliquid recipiens ei quod nos cõcipimus ex nomine scientia in intellectu, scimus de eo nõ solũ quod est, sed quod est, quia scientia aliquid est: sed de Deo nõ potest fieri.

¶ 10 Præt. Nullum nomen potest dici de Deo, quod non significat totã perfectionem ipsius: quia non significat totam, nihil ipsius significat, cum in Deo non inueniatur pars, & sic ei attribui non potest: sed nomen scientiæ non repræsentat totam perfectionem diuinam, quia Deus est supra comprehensionem, quod nominatur, vt dicitur in lib. de Causis. ergo scientia Deo attribui non potest.

¶ 11 Præt. Omne quod scitur, scitur per aliquod magis notum: sed Deo non est aliquid magis & minus notum. ergo in Deo scientia esse non potest.

¶ 12 Præt. Algazel dicit, quod scientia est singularis scibilis in intellectu scientis: sed singularis in Deo remouetur, tum quia importat receptionem tum quia importat compositionem. ergo Deo scientia attribui non potest.

¶ 13 Præt. Nihil quod sonat imperfectionem Deo potest attribui, sed scientia sonat imperfectionem quia significatur vt habitus vel actus primus & cõsiderare vt secundus, vt dicitur in 1. de Anima. Ad id autẽ primus est imperfectus respectu secundum quod sit in potentia respectu eiusdem quod scientia non potest in Deo nõ potest. Sed dicebatur quod in Deo non est scientia, nisi in actu.

¶ 14 Sed contra, Scientia Dei est causa rerum & scientia si Deo attribuitur, ab æterno in Deo facta si igitur scientia in Deo non fuit nisi in actu, ab æterno res produxit, quod est falsum.

¶ 15 Præt. In quocumque inuenitur aliquid recipiens ei quod nos cõcipimus ex nomine scientia in intellectu, scimus de eo nõ solũ quod est, sed quod est, quia scientia aliquid est: sed de Deo nõ potest fieri.

¶ 16 Præt. Nullum nomen potest dici de Deo, quod non significat totã perfectionem ipsius: quia non significat totam, nihil ipsius significat, cum in Deo non inueniatur pars, & sic ei attribui non potest: sed nomen scientiæ non repræsentat totam perfectionem diuinam, quia Deus est supra comprehensionem, quod nominatur, vt dicitur in lib. de Causis. ergo scientia Deo attribui non potest.

¶ 17 Præt. Omne quod scitur, scitur per aliquod magis notum: sed Deo non est aliquid magis & minus notum. ergo in Deo scientia esse non potest.

¶ 18 Præt. Algazel dicit, quod scientia est singularis scibilis in intellectu scientis: sed singularis in Deo remouetur, tum quia importat receptionem tum quia importat compositionem. ergo Deo scientia attribui non potest.

¶ 19 Præt. Nihil quod sonat imperfectionem Deo potest attribui, sed scientia sonat imperfectionem quia significatur vt habitus vel actus primus & cõsiderare vt secundus, vt dicitur in 1. de Anima. Ad id autẽ primus est imperfectus respectu secundum quod sit in potentia respectu eiusdem quod scientia non potest in Deo nõ potest. Sed dicebatur quod in Deo non est scientia, nisi in actu.

¶ 20 Sed contra, Scientia Dei est causa rerum & scientia si Deo attribuitur, ab æterno in Deo facta si igitur scientia in Deo non fuit nisi in actu, ab æterno res produxit, quod est falsum.

¶ 21 Præt. In quocumque inuenitur aliquid recipiens ei quod nos cõcipimus ex nomine scientia in intellectu, scimus de eo nõ solũ quod est, sed quod est, quia scientia aliquid est: sed de Deo nõ potest fieri.

¶ 22 Præt. Nullum nomen potest dici de Deo, quod non significat totã perfectionem ipsius: quia non significat totam, nihil ipsius significat, cum in Deo non inueniatur pars, & sic ei attribui non potest: sed nomen scientiæ non repræsentat totam perfectionem diuinam, quia Deus est supra comprehensionem, quod nominatur, vt dicitur in lib. de Causis. ergo scientia Deo attribui non potest.

¶ 23 Præt. Omne quod scitur, scitur per aliquod magis notum: sed Deo non est aliquid magis & minus notum. ergo in Deo scientia esse non potest.

¶ 24 Præt. Algazel dicit, quod scientia est singularis scibilis in intellectu scientis: sed singularis in Deo remouetur, tum quia importat receptionem tum quia importat compositionem. ergo Deo scientia attribui non potest.

¶ 25 Præt. Nihil quod sonat imperfectionem Deo potest attribui, sed scientia sonat imperfectionem quia significatur vt habitus vel actus primus & cõsiderare vt secundus, vt dicitur in 1. de Anima. Ad id autẽ primus est imperfectus respectu secundum quod sit in potentia respectu eiusdem quod scientia non potest in Deo nõ potest. Sed dicebatur quod in Deo non est scientia, nisi in actu.

scire quid est, sed quæ est tñ, vt Dama. dicit. ergo cõceptioni intellectus, quæ exprimit nomen sciẽtiæ nihil respõdet in Deo. ergo scientia non est in co. ¶ 10 Præ. Aug. dicit, quod Deus, qui subterfugit omnem formam, intellectui peruius esse non potest: sed scientia est quædam forma, quam intellectus concipit. ergo hanc formam Deus subterfugit. non ergo scientia est in Deo.

¶ 11 Præ. Intelligere est simplicius quæ scire, & dignius: sed sicut dicit in lib. de Causis, cū dicimus Deū intelligentē, vel intelligentiā, nō nominamus eū nōe proprio, sed nōe causati sui primi. ergo multo fortius nōmẽ scia Deo cõpetere non pōt.

¶ 12 Præ. Qualitas maior cõpositionē importat, quæ quantitas, quæ qualitas non inharer substantiæ, nisi in eadẽ quãtitate: sed Deo nō attribuius aliqd quod sit in genere quantitatis pp suã simplicitatē. oẽ. n. quantum habet partes. ergo cum scientia sit in genere qualitatis, nullo mō dẽt ei attribui.

SECONTRA est, quod dicitur Rom. II. O altitudo diuitiarum, &c.

¶ 2 Præ. Secundum Anselm. in Monol. Omne quod simpliciter in omni melius est esse, quam non esse, est Deo attribuendum: sed scientia est huiusmodi. ergo est Deo attribuenda.

¶ 3 Præ. Ad scientiam non requiritur nisi tria. scilicet potentia actiua cognoscẽtis, quæ de reb. iudicat, res cognita, & vnio vtriusq: sed in Deo est summa potentia actiua, & sua essentia est summe cognoscibilis, & per consequens est ibi vnio vtriusq: ergo Deus est summe sciens. probatio media, vt dicit in lib. de Intellectibus, prima substantia est lux: sed lux maxime hẽt virtutē actiua, quod patet ex hoc, quod seipsam diffundit, & multiplicat, est et maxime cognoscibilis, vnde & alia manifestat. ergo substantia prima quæ Deus est, & habet potentiam actiuam ad cognoscendum, & est cognoscibilis.

RESPON. Dicendum, quod ab oibus scientia Deo attribuitur, diuersimode in: quidam. n. suo intellectu modū creatæ scientiæ transcendere non valentes, crediderunt quod scientia sit in Deo, quasi aliqua dispositio addita essentia eius, sicut & in nobis est quod est oino erroneū, & absurdum: hoc. n. posito Deus summe simplex non esset: esset. n. in eo cõpositio substantiæ, & accidẽtis, nec iterū ipse Deus esset suū esse. quia vt dicit Boe. in lib. de Hebdo. quod est participare aliquo potest: sed ipsum esse nullo modo aliquo participat, vel participare potest. si ergo Deus participet scientiam quasi dispositionē adiunctā, ipse non esset suum esse, & ita ab alio esse haberet, quod esset sibi cõ essendi, & sic non esset Deus. & ideo alij dixerunt, quod per hoc quod Deo scientia attribuitur, vel aliquid huiusmodi, nihil in eo ponimus: sed significamus ipsum esse cãm scientiæ in rebus creatis, vt ex hoc dicatur Deus sciens, quia scientiam creaturis in fundit: sed quis hoc possit esse aliqua ratio veritatis huius propositionis, quæ dicitur, Deus est sciens quia scientiã causat, vt Orig. & Aug. dicere videntur, nō tamẽ potest esse tota ratio veritatis propter duo. Primo, quia eadẽ rōne de Deo prædicari posset, quicquid in rebus causat, vt diceretur moueri, quia causat motū in rebus, quod tamẽ non dicitur. Secundo, quia ea quæ dicuntur de causis, & causatis, nō ex hoc causis inesse dicuntur propter causata: sed potius causatis insunt propter hoc quod inveniuntur in causis, sicut ex hoc, quod ignis est calidus caliditatem insluit aeri, & non eodẽ uerso, & similiter Deus ex hoc, quod naturam scientificam habet, scientiam nobis in-

fundit, & non eodẽ uerso. & ideo alij dixerunt, quod scientia, & alia huiusmodi Deo attribuantur per quandam similitudinem proportionis, sicut attribuitur ei ira, vel misericordia, aut huiusmodi cetera passiones: dicitur. n. Deus iratus, in quantum facit effectum similem irato, quia. scilicet. punit, qui est effectus ira in nobis, quis in Deo passio ira esse nō possit: similiter dicitur, quod Deus dicitur sciens, quia effectus facit similem effectui scientis. sicut in opera scientis procedunt ex determinatis principiis ad determinatos fines, ita opera naturæ, quæ diuinitus fiunt, vt patet in 2. Physi. Sed secundum hanc opinionem scientia attribueret Deo metaphorice, sicut & ira, & cetera huiusmodi, quod dicitur Dionysius & aliorum sanctorum repugnat. & ideo dicendum est, quod scientia Deo attributa, significat aliquid quod in Deo est, & similiter vita, essentia, & cetera huiusmodi: nec differunt quantum ad rem significatā, sed solum quantum ad modum intelligendi: eadẽ. n. res penitus in Deo est essentia, vita & quicquid huiusmodi de ipso dicitur: sed intellectus noster diuersas conceptiones habet intellectus in eo vitæ, scientiam, & huiusmodi, nec tamen istæ conceptiones sunt falsæ: conceptio. n. nostri intellectus secundum hoc vera est, prout repræsentat per quandam assimilationem rem intellectam: alia. n. falsa esset, si nihil subesset in re: intellectus autem noster non hoc modo potest repræsentare per assimilationem Deum sicut repræsentat creaturas. cum. n. intelligit aliquam creaturam, concipit formam quãdã, quæ est similitudo rei secundum totam perfectionem ipsius, & sic definit res intellectus: sed quia Deus infinitum intellectum nostrum excedit, non potest forma per intellectum concepta repræsentare diuinam essentiam cõplete, sed habet aliquam modicam imitationem eius, sicut etiam videmus in rebus, quæ sunt extra animam quod qualibet res imitatur aliquo modo Deū, sed imperfecte: vnde & diuersæ res diuersimode Deū imitantur, & sicut diuersas formas repræsentant vnã simplicem Dei formã, quia in illa forma vnitur quicquid perfectionis distinctum, & multipliciter in creaturis inuenitur: sicut et omnes proprietates numerorum in vnitate quodammodo præexistunt, & omnes potestates ministrorum in regno aliquo vnuntur in potestate regis: sed si esset aliqua res præter repræsentans Deū, non esset nisi vna tantum, quia vno modo repræsentaret, & secundum vnã formam. & ideo non est ibi, nisi vnus filius, qui est perfecta imago patris. Similiter et intellectus noster sicut diuersas cõceptiones repræsentat diuinã perfectionem, quia vnaquæque imperfecta est. si. n. perfecta esset, esset vna tantum, sicut est vnũ tantum verbum intellectus diuini. sunt ergo plures cõceptiones in intellectu nostro repræsentantes essentiam diuinã, vnde essentia diuina vnũcuique illarum respondet, sicut res suæ imagini imperfectæ, & sic omnes illæ conceptiones intellectus sunt veræ, quamuis sint plures de re vna: & quia nomina non significant res nisi mediante intellectu, vt dicitur in 1. Periher. ideo imponit plura nomina rei, sicut diuersos modos intelligendi, vel sicut diuersas rationes, quod idem est, quibus tamen omnibus respondet aliquid in re.

¶ 10 Præ. Aug. dicit, quod Deus, qui subterfugit omnem formam, intellectui peruius esse non potest: sed scientia est quædam forma, quam intellectus concipit. ergo hanc formam Deus subterfugit. non ergo scientia est in Deo.

¶ 11 Præ. Intelligere est simplicius quæ scire, & dignius: sed sicut dicit in lib. de Causis, cū dicimus Deū intelligentē, vel intelligentiā, nō nominamus eū nōe proprio, sed nōe causati sui primi. ergo multo fortius nōmẽ scia Deo cõpetere non pōt.

¶ 12 Præ. Qualitas maior cõpositionē importat, quæ quantitas, quæ qualitas non inharer substantiæ, nisi in eadẽ quãtitate: sed Deo nō attribuius aliqd quod sit in genere quantitatis pp suã simplicitatē. oẽ. n. quantum habet partes. ergo cum scientia sit in genere qualitatis, nullo mō dẽt ei attribui.

SECONTRA est, quod dicitur Rom. II. O altitudo diuitiarum, &c.

¶ 2 Præ. Secundum Anselm. in Monol. Omne quod simpliciter in omni melius est esse, quam non esse, est Deo attribuendum: sed scientia est huiusmodi. ergo est Deo attribuenda.

¶ 3 Præ. Ad scientiam non requiritur nisi tria. scilicet potentia actiua cognoscẽtis, quæ de reb. iudicat, res cognita, & vnio vtriusq: sed in Deo est summa potentia actiua, & sua essentia est summe cognoscibilis, & per consequens est ibi vnio vtriusq: ergo Deus est summe sciens. probatio media, vt dicit in lib. de Intellectibus, prima substantia est lux: sed lux maxime hẽt virtutē actiua, quod patet ex hoc, quod seipsam diffundit, & multiplicat, est et maxime cognoscibilis, vnde & alia manifestat. ergo substantia prima quæ Deus est, & habet potentiam actiuam ad cognoscendum, & est cognoscibilis.

RESPON. Dicendum, quod ab oibus scientia Deo attribuitur, diuersimode in: quidam. n. suo intellectu modū creatæ scientiæ transcendere non valentes, crediderunt quod scientia sit in Deo, quasi aliqua dispositio addita essentia eius, sicut & in nobis est quod est oino erroneū, & absurdum: hoc. n. posito Deus summe simplex non esset: esset. n. in eo cõpositio substantiæ, & accidẽtis, nec iterū ipse Deus esset suū esse. quia vt dicit Boe. in lib. de Hebdo. quod est participare aliquo potest: sed ipsum esse nullo modo aliquo participat, vel participare potest. si ergo Deus participet scientiam quasi dispositionē adiunctā, ipse non esset suum esse, & ita ab alio esse haberet, quod esset sibi cõ essendi, & sic non esset Deus. & ideo alij dixerunt, quod per hoc quod Deo scientia attribuitur, vel aliquid huiusmodi, nihil in eo ponimus: sed significamus ipsum esse cãm scientiæ in rebus creatis, vt ex hoc dicatur Deus sciens, quia scientiam creaturis in fundit: sed quis hoc possit esse aliqua ratio veritatis huius propositionis, quæ dicitur, Deus est sciens quia scientiã causat, vt Orig. & Aug. dicere videntur, nō tamẽ potest esse tota ratio veritatis propter duo. Primo, quia eadẽ rōne de Deo prædicari posset, quicquid in rebus causat, vt diceretur moueri, quia causat motū in rebus, quod tamẽ non dicitur. Secundo, quia ea quæ dicuntur de causis, & causatis, nō ex hoc causis inesse dicuntur propter causata: sed potius causatis insunt propter hoc quod inveniuntur in causis, sicut ex hoc, quod ignis est calidus caliditatem insluit aeri, & non eodẽ uerso, & similiter Deus ex hoc, quod naturam scientificam habet, scientiam nobis in-

fundit, & non eodẽ uerso. & ideo alij dixerunt, quod scientia, & alia huiusmodi Deo attribuantur per quandam similitudinem proportionis, sicut attribuitur ei ira, vel misericordia, aut huiusmodi cetera passiones: dicitur. n. Deus iratus, in quantum facit effectum similem irato, quia. scilicet. punit, qui est effectus ira in nobis, quis in Deo passio ira esse nō possit: similiter dicitur, quod Deus dicitur sciens, quia effectus facit similem effectui scientis. sicut in opera scientis procedunt ex determinatis principiis ad determinatos fines, ita opera naturæ, quæ diuinitus fiunt, vt patet in 2. Physi. Sed secundum hanc opinionem scientia attribueret Deo metaphorice, sicut & ira, & cetera huiusmodi, quod dicitur Dionysius & aliorum sanctorum repugnat. & ideo dicendum est, quod scientia Deo attributa, significat aliquid quod in Deo est, & similiter vita, essentia, & cetera huiusmodi: nec differunt quantum ad rem significatā, sed solum quantum ad modum intelligendi: eadẽ. n. res penitus in Deo est essentia, vita & quicquid huiusmodi de ipso dicitur: sed intellectus noster diuersas conceptiones habet intellectus in eo vitæ, scientiam, & huiusmodi, nec tamen istæ conceptiones sunt falsæ: conceptio. n. nostri intellectus secundum hoc vera est, prout repræsentat per quandam assimilationem rem intellectam: alia. n. falsa esset, si nihil subesset in re: intellectus autem noster non hoc modo potest repræsentare per assimilationem Deum sicut repræsentat creaturas. cum. n. intelligit aliquam creaturam, concipit formam quãdã, quæ est similitudo rei secundum totam perfectionem ipsius, & sic definit res intellectus: sed quia Deus infinitum intellectum nostrum excedit, non potest forma per intellectum concepta repræsentare diuinam essentiam cõplete, sed habet aliquam modicam imitationem eius, sicut etiam videmus in rebus, quæ sunt extra animam quod qualibet res imitatur aliquo modo Deū, sed imperfecte: vnde & diuersæ res diuersimode Deū imitantur, & sicut diuersas formas repræsentant vnã simplicem Dei formã, quia in illa forma vnitur quicquid perfectionis distinctum, & multipliciter in creaturis inuenitur: sicut et omnes proprietates numerorum in vnitate quodammodo præexistunt, & omnes potestates ministrorum in regno aliquo vnuntur in potestate regis: sed si esset aliqua res præter repræsentans Deū, non esset nisi vna tantum, quia vno modo repræsentaret, & secundum vnã formam. & ideo non est ibi, nisi vnus filius, qui est perfecta imago patris. Similiter et intellectus noster sicut diuersas cõceptiones repræsentat diuinã perfectionem, quia vnaquæque imperfecta est. si. n. perfecta esset, esset vna tantum, sicut est vnũ tantum verbum intellectus diuini. sunt ergo plures cõceptiones in intellectu nostro repræsentantes essentiam diuinã, vnde essentia diuina vnũcuique illarum respondet, sicut res suæ imagini imperfectæ, & sic omnes illæ conceptiones intellectus sunt veræ, quamuis sint plures de re vna: & quia nomina non significant res nisi mediante intellectu, vt dicitur in 1. Periher. ideo imponit plura nomina rei, sicut diuersos modos intelligendi, vel sicut diuersas rationes, quod idem est, quibus tamen omnibus respondet aliquid in re.

AD PRIMVM ergo dicendū, quod scientia nō se hẽt ex additione ad ens, nisi secundum, quod intellectus accipit distinctam scientiam alicuius, & essentiam eius, additio. n. distinctionem præsupponit vnde cum in Deo secundum rē nō distinguatur scientia, & essentia, vt ex dictis patet, nisi secundum modum

Quæst. dis. S. Tho. PP intelli-

Ca. 7. de di. bi. nomi.

In princ. res

In corp.

intelligēdi, nec sciētia se hēt in eo ex additione ad
essentiā eius, nisi secundum modum intelligēdi.

AD SECUNDVM dicendū, q̄ non potest vere di-
ci, q̄ sciētia in Deo significet aliam perfectiōnē,
quā essentiā: sed quōd significatur per modū
alterius perfectiōnis, secundum q̄ intellectus nos-
ter ex diuersis conceptionibus, quas de Deo ha-
bet, prædicta nomina imponit.

AD TERTIVM dicendū, q̄ cum nomina sint
signa intellectuū, s̄m hoc se hēt nomen ad to-
talitatē alicuius rei significandam, s̄m q̄ se habet
intellectus in intelligēdo, intellectus autē noster to-
tum Deū intelligere pot̄: sed nō totaliter totum,
quia necessariū est, vt de ipso aut totū intelligat,
aut nihil, cū in eo non sit pars, & totum: sed dico
nō totaliter, quia non perfecte cognoscit ipsum,
s̄m q̄ ipse est in sui natura cognoscibilis, sicut ille
qui hāc cōclusionē diameter est assimeter costat,
cognoscit pbabiliter, ex hoc. s̄ q̄ ab omnibus d̄r,
ita non cognoscit eam totaliter: quia nō peruenit
ad perfectū modū cognitionis quo cognoscibilis
est, quis cognoscat totam, nullam partē eius igno-
rans. Similiter ergo, & nomina quæ de Deo dicū-
tur, ipsum totum, sed non totaliter significant.

AD QVARTVM dicēdū, q̄ quia illud q̄ in Deo
est absq; oī imperfectione, in creaturis cū aliquo
defectu inuenitur, propter hoc oportet, vt si aliqd
in creaturis inuenit Deo attribuatur, separemus
totū quod ad imperfectionē pertinet, vt solū ma-
neat hoc quod perfectiōnis est, quia secundū hoc
tantum creatura Deū imitatur, habet aliquid p̄fectiō-
nis, & aliqd imperfectionis: ad perfectiōnem eius
pertinet certitudo ipsius: quia quod scitur, certitu-
dinaliter cognoscitur: sed ad imperfectionē perti-
net discursus intellectus: a principiis in cōclusio-
nes, quorum est sciētia. hic. n. discursus nō cōtin-
git, nisi s̄m q̄ intellectus cognoscēs principia, co-
gnoscit in potentia tantū conclusiones. si. n. actu
cognosceret, nō esset ibi discursus, cum motus nō
sit nisi exitus de potentia ad actū. d̄r ergo in Deo
sciētia ratione certitudinis de rebus cognitis: nō
autē ratione discursus prædicti, qui nec etiam in
angelis inuenitur, vt Diony. dicit.

Ca. 7. de di-
ni. nomi.

AD QVINTVM dicendū, q̄ quāuis Deo nō
sit aliquid magis, & minus notum, si consideretur
modus cognoscētis, quia eodē intuitu oīa videt:
tamen si consideretur modus rei cognita, Deus
cognoscit q̄dā esse magis cognoscibilia in seipsis,
& q̄dam minus, sicut inter omnia maxime est co-
gnoscibilis sua essentia, per quam quidē omnia
cognoscit, nō aliquo discursu, cū simul vidēdo ef-
fentiā suam oīa videat. vnde & quantū ad istū or-
dinem, qui potest attendi in diuina cognitione ex
partu cognitorū, etiā saluatur in Deo rō sciētiæ.
ipse. n. præcipue omnia per causam cognoscit.

AD SEXTVM dicendū, q̄ verbum illud Alga-
zelis intelligendum est de sciētia nostra, quæ in
nobis acquiritur, per hoc q̄ res imprimunt simi-
litudines suas in animas nostras: sed in cognitio-
ne Dei est seconuerso, quia ab eius intellectu ef-
fluunt formæ in omnes creaturas. vnde sicut sciē-
tia in nobis est sigillatio rerum in animabus nos-
tris: ita e conuerso formæ non sunt, nisi quædam
sigillatio diuinæ sciētiæ in rebus.

AD SEPTIMVM dicendū, q̄ sciētia, quæ ponit in
Deo, nō est p̄ modū habitus: sed magis per modū
actus, quia ipse semper omnia actu cognoscit.

AD OCTAVVM dicēdū, q̄ a cā agente nō p̄cedit

effectus, nisi s̄m conditionē causæ. & ideo omnis
effectus, qui procedit per aliquā sciētiā, sequitur
determinationē sciētiæ, quæ limitat cōditionē
eius: & iō res quarū sciētia Dei est cā, non procedunt,
nisi q̄n determinatum est, vt procedant. &
ideo non oportet, vt res sint ab æterno in actu.

AD NONVM dicendū, q̄ tūc intellectus d̄r sciē-
de aliquo quid est, q̄n d̄r ipsum. i. q̄n concipit
aliq̄ formā de ipsa re, q̄ per omnia ipsi rei respon-
det. iam autē ex dictis patet, q̄ quicquid intellectu
noster de Deo cōcipit, est deficiens a representati-
one eius. & iō quid est ipsius Dei semper nobis
occultū remanet, & hæc est summa cognitio, quæ
de ipso in statu viæ hēre possumus, vt cognosca-
mus Deū esse supra oē id, quod cogitamus de eo,
vt patet per Diony. in 1. ca. de Mystica theologia.

AD X. dicendū, q̄ Deus dicitur omnem intellē-
ctus nostri formā iuberet fugere, non quia aliqua
forma nostri intellectus ipsum aliquo mō repræ-
senter: sed quia nulla eum repræsentat perfecte.

AD XI. dicendū, q̄ rō quā significat nomen, p̄
definito, vt d̄r 4. Meta. & ideo illud est nomen p̄-
prie alicuius rei, cuius significatum est definitū
quia, vt dictū est, nulla rō significata per nomen
definit ipsum Deum, nullum nomen a nobis ad-
positum est proprie nomen eius: sed est proprie
nomen creaturæ, quæ definitur ratione signifi-
cata per nomen: & in ista nomina quæ sunt crea-
rarū nomina, Deo attribuuntur, secundum q̄ in
creaturis aliqua similitudo eius repræsentatur.

AD XII. dicendū, quōd sciētia, quæ attribuitur
Deo, nō est qualitas, & præterea qualitas qua-
sitati adueniens, est qualitas corporalis, non qua-
litas spiritalis, sicut est sciētia.

ARTICVLVS II.

Vtrum Deus cognoscat, vel sciat seipsum.

SCIENTIA SEIPSUM. Et videtur q̄ non, sciens nō
ad seipsum s̄m suā sciētiā: sed sicut dicitur
in lib. de Trin. essentia in diuinis cōtinet vniū-
relatio multiplicat Trinitatē. i. personarum, esse
oportet quōd in Deo scitū sit distinctū personā
liter a sciēte: sed distinctio personarū in diuinis
non patitur reciprocam locutionē: nō. n. patet
se genuisse, quia genuit filium, ergo in Deo
cedi non debet, quōd cognoscat seipsum.

¶ 2 Præ. in li. de causis d̄r, omnis sciens essentiam
suam, est rediens ad essentiam suam rediōne cō-
pleta: sed Deus non redit ad essentiam suam cō-
numquā ab essentia sua egrediat, nec possit
redire, vbi nō præcessit discēsus ergo Deus nō
cognoscit essentiam suam, & ita nescit seipsum.

¶ 3 Præ. Sciētia est assimilatio sciētis ad rō scitū
sed nihil ē simile sibi ip̄si, q̄a similitudo nō
est, vt dicit Hila. ergo Deus nō cognoscit seipsum.

¶ 4 Præ. Sciētia non est nisi de vniuersali
Deus nō est vniuersale, quia omne vniuersale
per abstractionem, a Deo autem, cum sit sim-
plissimus, non potest fieri abstractio, ergo Deus
non cognoscit seipsum.

¶ 5 Præ. Si sciret se, intelligeret se, cum intelli-
re sit simplicius quā scire, & propter hoc est
magis attribuendum: sed Deus non intelligit se,
ergo nec scit se, probatio mediæ. Aug. dicitur
lib. 83. Quæstionum, quæst. 16. omne quod scit
intelligit, comprehendit se. nihil autem potest
prehendi nisi finitum, vt patet per Aug. ex eodē
loco. ergo Deus non intelligit se.

¶ 6 Præ. Aug. sic argumētatur ibidē. Nec intellē-
pollit